

Roep om ‘nucleaire optie’ ter bescherming van het Internationaal Strafhof tegen Amerikaanse sancties zwelt aan in Brussel

Anouk Boone

Met de Amerikaanse sancties tegen rechters van het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag, én president Donald Trump die het hof dood wenst, wordt de Europese afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven opnieuw pijnlijk duidelijk. Maar, stellen Europarlementariërs Dirk Gotink (NSC) en de Franse sociaaldemocraat Aurore Lalucq: „We hebben wel degelijk kaarten in handen.”

In een besloten vergadering van de commissie economische en monetaire zaken (ECON) van het Europees Parlement hoorden zij maandagavond in Brussel ICC-rechters en ECB-voorzitter Christine Lagarde aan, over wat het ICC nodig heeft en wat Europa kan doen in antwoord op de Amerikaanse dreiging. De vergadering was „intens”, stelt Gotink. „De geruchten gaan dat Amerikaanse sancties het hof binnenkort volledig lamleggen.”

Het is „vijf voor twaalf”, de strategische soevereiniteit van Europa staat op het spel, meent Gotink. Het hof – dat personen berecht die worden verdacht van genocide, misdaden tegen de menselijkheid of oorlogsmisdaden, zoals omschreven in het Statuut van Rome (1998) – belichaamt volgens de Europarlementariërs het „dna van Europa”.

Volgens de Franse ECON-voorzitter Lalucq gaat het daarom over de geloofwaardigheid van de EU. „Het is een grote test voor Europa, waarbij onze kwetsbaarheid bloot ligt.” Ze benadert de kwestie niet technisch, maar louter politiek: „Zijn we bereid voor onze waarden te staan? Zijn we dapper, of zijn we dat niet?”

Brede consensus voor steun

De Franse ICC-rechter Nicolas Guillou vertelt op een persconferentie na afloop van de ECON-vergadering hoe hij „binnen 24 uur, zonder vooraankondiging” was afgesneden van al zijn bankrekeningen, en gelijk werd geschaard met leden van de terroristische organisatie Al-Qaida. Guillou leeft als in het „pre-internettijdperk”, met cash op zak, zonder smartphone en sociale media. Toch is de toon van de rechter opgewekt: „Er leeft in Europa brede consensus om het hof te steunen.”

Dat die consensus er is, bleek vorige week al bij premier Rob Jettens „*hands off the ICC*”–[optreden](#) tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York. En deze week, uit het bezoek van minister van Buitenlandse Zaken Tom Berendsen en zijn Duitse ambtgenoot Johann Wadephul maandag aan het hof in Den Haag. Berendsen: „We staan pal achter het hof.” Wadephul: „Aan de kust weet men: bij tegenwind moet je soms gaan staan, dit is zo’n situatie.” Maar over concrete maatregelen bij verdergaande Amerikaanse sancties werd niet gerept.

Aan de kust weet men: bij tegenwind moet je soms gaan staan, dit is zo’n situatie.

Het tekent de politieke spanning op het dossier. In de wandelgangen van het Brusselse Berlaymontgebouw (het hoofdkantoor van de Europese Commissie) wordt gehoopt op een diplomatieke oplossing met de Verenigde Staten. Dat Maria Luís Albuquerque, Eurocommissaris voor financiële diensten, maandagavond verstek liet gaan bij de ECON-vergadering verrast niet, maar steekt wel.

‘Blokkeerstatuut’ wordt klaargezet

Sociaaldemocraat Lalucq is uitgesproken „sceptisch” over de koers van de Commissie. „Voor een diplomatieke oplossing heb je twee staten aan tafel nodig. De VS volgen nou niet bepaald die trend...” NSC’er Gotink: „De Trump-regering reageert alleen op duidelijke signalen.”

Binnen de ECON-commissie heerst eensgezindheid om het zogenoemde ‘blokkeerstatuut’ „onmiddellijk” klaar te zetten, en daarmee te anticiperen op de Amerikaanse sancties. De Europese wet, door Brusselse ingewijden wel de ‘nucleaire optie’ genoemd, verklaart buitenlandse sancties nietig in Europa. Het verplicht Europese bedrijven en organisaties Amerikaanse sancties te negeren en geeft het recht schade te verhalen op de partij die de schade heeft veroorzaakt. In de praktijk brengt het bedrijven in een benarde, juridisch complexe situatie.

Het Europese instrument, eerder ingezet als reactie op Amerikaanse embargo’s tegen Cuba en Iran, is in de huidige vorm „geen zilveren kogel” erkent Gotink. Maar, stelt hij: „Als we nu niet reageren op de dreiging aan het adres van het hof, zijn volgende keer andere Europese bedrijven of instellingen onderwerp van Amerikaanse manipulatie – denk aan het Duitse defensieconcern Rheinmetall of het Franse AI-bedrijf Mistral.” Hij besluit: „Dit is ons Groenlandmoment.”

Maak NRC jouw voorkeursbron op Google

Bij Google kan je nu zelf aangeven welke nieuwsbronnen jij vaker wil zien in je zoekresultaten. [Meer informatie](#)

[Kies NRC als voorkeursbron](#) Melding voorkeursbron sluiten